

10. Verotusvalmistelu

Taksoituslautakunta

Lautakuntaan kuuluivat seuraavat jäsenet: isännöitsijä V. A. Ahde, filosofian maisteri A. F. Alenius, tarkastaja K. Altti, verotusvirkaileija A. R. Bockström, kirjeenkantaja R. R. Bäckström, toimitusjohtaja W. J. Elki, rehtori M. W. Fager, tilintarkastaja H. Gertsch, peltiseppä K. V. Granlund, ent. veturinkuljettaja F. B. Gröndahl, toimitusjohtaja T. E. Huttunen, kirjaltaja V. J. P. Kalervo, agronomi E. O. Kangas, kassanhoitaja V. M. Keskimäki, verotusvirkaileija A. O. Keskiyäli, talousneuvos E. Kilpiä, sähköasentaja E. Kulmala, huoltopäällikkö L. J. Lehtikoinen, varatuomari P. T. Lehto, maanviljelijä L. E. Lindberg, hovioukeuden auskultantti A. I. Mäkelä, toimittaja M. L. Nieminen, viilaaja T. Nieminen, varatuomari T. J. Nordberg, verotusvirkaileija K. B. Nylander, varatuomari H. R. Olsson, toimitusjohtaja M. Paasiala, kauppatieteitten kandidaatti E. E. Palmu, toimitusjohtaja I. S. Pormala, viilaaja V. A. Puisto, talousneuvos G. Pätynen, lehtori S. T. Rekola, prokuristi A. E. Sallavo, kivenhioja K. A. Silén, vapaaherra R. Standertskjöld-Nordenstam, konttoristi V. V. Sundberg, kauppias K. A. Teräskallio, taksoitussihteeri T. M. Uimonen, rouva A. L. Valkama, johtaja O. A. Vaulo, kamreeri G. N. Weckström, autonasentaja H. A. Westerlund, varatuomari J. R. E. Westin, kauppaneuvos L. Viljanen ja toimitusjohtaja K. M. Virva.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi varatuomari Nordberg ja varapuheenjohtajana sähköasentaja Kulmala.

Laajempia ja tärkeämpiä kysymyksiä yleiskokousta varten valmisti lautakunnan asettama valmisteluvaliokunta, johon kuului 11 jäsentä ja jonka puheenjohtajana toimi varatuomari Nordberg.

Lautakunta toimi yhteentoista jaostoon jakautuneena ja oli sillä 4 yleiskokousta, jaostoilla yhteensä 522 kokousta ja valmisteluvaliokunnalla 12 kokousta. Yleiskokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 40 ja valmisteluvaliokunnan pöytäkirjojen 52.

Yleiskokouksissa päätettiin: puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valitsemisesta; valmisteluvaliokunnan asettamisesta; maatalouskiinteistöjen taksoitusperusteista; rakennusten arvonpoistoista; virkamiesten edustuskulujen vähennyskelpoisuudesta; ammattikirjallisuuden hankkimisesta johtuneiden menojen vähennyskelpoisuudesta; rajavartioston palveluksessa olevien toimirahojen sekä puolustuslaitoksessa palvelevien leirirahojen ja merivartiostoissa palvelevien purjehdusrahojen ym. palkkausetujen vähennyskelpoisuudesta; soittajille sekä teatteri- ja filminäyttelijöille ammatin harjoittamisesta aiheutuneiden kulujen vähennyskelpoisuudesta; Suomalaisen Oopperan kuoron jäsenille ja avustajana toimiville tilapäisnäyttelijöille myönnettävästä tulonvähennyksestä; tulonvähennyksestä erinäisille työntekijäryhmille työkalujen kulumisesta; huoneistonomistajan nauttimasta asuntoedusta; käyvän vuokran määräämisestä palkannauttijain kokonaan tai osaksi vuokravapaasta asunnosta; luontoisetujen arvosta; liitosalueen taksoitusperusteista; puutarhaviljelyksestä saadun tulon verottamisesta; ns. isännänpalkan vahvistamisesta maatalouskiinteistöjä verotettaessa; verovelvolliselle henkilölle veronmaksukyvyyn olennaisen vähentymisen johdosta myönnettävästä vähennyksestä 3. 12. 1948 annetun lain mukaan; kuolleen henkilön tulon verottamisesta, jos häneltä on jäänyt leski ja turvatto-

mia lapsia; verovelvolliselle annettavassa kuulutuksessa kosketeltavista asioista; kiinteistöjen harkintataksoituksesta; lautakunnan jakautumisesta jaostoihin; jäsenten valitsemisesta Axel August Ekströmin rahaston toimikuntaan sekä avustusten jakamisesta rahaston varoista; eräiden yhtiöiden Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Suomessa olevan omaisuuden hallinnolle hallintokustannusten nimellä suorittamien määrien vähennyskelpoisuudesta; eräiden arpajaisyhdistysten verottamisesta; jaostoilta siirrettyjen asioiden ratkaisemisesta; neljän jäsenen valitsemisesta tutkijalautakuntaan.

Lautakunnalle saapui muiden paikkakuntien taksoituslautakunnilta ja muilta viranomaisilta suuri määrä tiedusteluja ja tiedoituksia taksoitukseen kuuluvista asioista, jotka koskivat enimmäkseen yksityisiä verovelvollisia.

Taksoitus, joka toimitettiin v:n 1952 tulojen perusteella, valmistui kesäkuun alussa ja taksoitusluettelo oli verovelvollisten nähtävänä sanotun kuukauden 13 p:stä 26 p:ään, mainitut päivät mukaanluettuina. Taksoituksen tuloksesta mainittakoon, että tuloilmoitusten lukumäärä oli 263 325, jotapaitsi 5 187 verovelvollisen osalta, jotka eivät olleet antaneet tuloilmoitusta, saapui tarkkailuilmoituksia sekä että verotettujen lukumäärä oli 232 629. Veroäyriä kertyi 1 045 672 001, joista kiinteistötulojen osalta 31 357 777 äyriä, elinkeino- ja ammattitulojen osalta 265 974 356 äyriä ja palkanluontoisten tulojen osalta 748 339 868 äyriä.

Vielä mainittakoon, että v:n 1953 tulojen perusteella toimitettavaa taksoitusta varten valittu uusi lautakunta aloitti toimintansa jo kertomusvuoden lokakuussa.

Tutkijalautakunta

Lautakuntaan kuuluivat maistraatin jäsenet kunnallispuhemies W. V. Henriksson puheenjohtajana, oikeusneuvosmies C. C. Oker-Blom sekä kunnallisneuvosmiehet J. Lappi-Seppälä ja Y. N. Similä; kaupunginvaltuuston valitsemina jäseninä postimies T. A. Aaltonen, maalari K. V. Andersson, kauppatieteitten kandidaatti K. Bäckström, toimitusjohtaja E. V. Hasa, asemamies E. V. Heinonen, toimitusjohtaja L. J. Kinnunen, toimitusjohtaja T. M. Kontula ja varatuomari T. V. Sivula sekä taksoituslautakunnan valitsemina jäseninä isännöitsijä V. A. Ahde, filosofian maisteri A. F. Alenius, ent. veturinkuljettaja F. B. Gröndahl ja talousneuvos G. Pätynen.

Lautakunta käsitteli taksoituksesta tehdyt muistutukset, joita oli 3 102, elo- ja syyskuun aikana. Veroäyrimäärä aleni sen johdosta 1 041 414 456:een, joista tuli kiinteistöjen osalle 31 174 846, elinkeino- ja ammattitulojen osalle 262 569 482 sekä palkanluontoisten tulojen osalle 747 670 128 äyriä. Muistutuksista hyväksyttiin osaksi tai kokonaan 997 sekä hylättiin 2 105. Tutkijalautakunnan päätös pidettiin nähtävänä 8. 10 lukien kahden viikon ajan. Veroäyriä hinnaksi vahvistettiin 12 mk.

Verolautakunta

Lautakuntaan kuuluivat valtiovarainministeriön määrääminä varatuomari J. R. E. Westin puheenjohtajana, sekä jäseninä filosofian maisteri A. F. Alenius, lainopin kandidaatti J. A. Bertell, osastonjohtaja E. A. Biström, varatuomari J. E. Blomkvist, osastonjohtaja H. Bruhn, varatuomari Y. Daher, osastonjohtaja A. Denisoff, varatuomari A. Eerola, osastonjohtaja J. V. Ekroos, ekonomi K. E. B. Erander, osastonjohtaja O. P. Heininen, osastonjohtaja A. Heiskanen, ekonomi P. E. Helle, verotusvirkailija A. E. Jaakkola, hovioikeudenauskultantti A. A. Jalanne, ekonomi L. J. Kallio, verotusvirkailija M. V. Klinthe, hovioikeudenauskultantti L. A. Kotiniemi, hovioikeudenauskultantti M. Lahtinen, osastonjohtaja N. Lehtosalo, osastonjohtaja U. A. Lehmusvuo, jaostopäällikkö W. Leinonen, toimitusjohtaja K. A. Linnos, varatuomari K. A. A. Linturi, tarkastaja U. Merilinna, kansliapäällikkö V. Nikko, varatuomari T. Nordberg, osastonjohtaja V. Pasonen, osastonjohtaja A. A. Pettersson, lehtori S. T. Rekola, toimitsija E. O. Saastamoinen, osastonjohtaja P. V. J. Salo, revisori V. T. Suosalmi, hovioikeudenauskultantti L. Terho, hovioikeudenauskultantti T. A. Tuunanen, ilmoituspäällikkö A. L. Valkama, osastonjohtaja R. E. Venho, osastonjohtaja G. E. Willberg ja hovioikeudenauskultantti W. W. Wirrtanen.

Kaupunginvaltuuston valitsemina kuuluivat lautakuntaan isännöitsijä B. T. Björkman, verotusvirkaileija A. R. Bockström, putkimestari Y. M. Broman, sihteeri M. O. Ennoila, kamreeri A. G. R. Estlander, varatuomari K. B. v. Fieandt, puuseppä T. Haaja, asematarkastaja I. R. Hast, tilintarkastaja T. E. Huttunen, pankinjohtaja A. Immonen, verotusvirkaileija A. O. Keskiväli, pääkonsuli A. A. Kivilahti, johtaja A. R. Kotilainen, ekonomi T. T. Lehtonen, ekonomi H. O. F. Liljeström, taloudenhoitaja E. I. Linnanvirta, kirvesmies K. V. Niinikoski, toimittaja N. K. Nilsson, verotusvirkaileija K. B. Nylander, toimistonhoitaja E. M. Peräläinen, talousneuvos G. Pätynen, kamreeri F. M. Rautio, toimitsija V. Riihinen, varatuomari R. Å. O. Rosenius, varastonhoitaja A. E. Räisänen, ekonomi J. V. Saraste, raitiovaunukuljettaja Å. Stark, filosofian maisteri C. S. Stenius, asiamies V. M. Tammilehto, filosofian maisteri T. F. Tarponen, ekonomi K. V. Teittinen, taksoitus sihteeri T. M. Uimonen ja filosofian maisteri K. V. Vartiovaara.

Lautakunta toimi seitsemänä jaostona, ollen kullakin jaostolla valtiovarainministeriön määräämät puheenjohtaja ja valtionasiamies. Ensimmäisen yleiskokouksensa lautakunta piti 16. 1.

Kertomusvuonna toimitettiin tulo- ja omaisuusverotus v:n 1952 tuloista. Tulo- ja omaisuusveroluettelon ja II omaisuudenluovutusveron jälkiverotuksia koskevien veroluetteloiden lyhennysotteet olivat asianomaisten nähtävinä 31. 10. — 13. 11., sanotut päivät mukaanluettuina.

Tulo- ja omaisuusverotuksen tuloksesta mainittakoon seuraavaa:

Verolautakunnan määräämä	Mk	Mk
Tulovero	17 988 558 934	
Omaisuusvero	1 977 461 465	
Veronlisäys ¹⁾	48 323 291	
Jälkivero edellisiltä vuosilta	<u>785 500 178</u>	20 799 843 868

Koko maksuunpantu tulo- ja omaisuusvero oli siis 20 799 843 868 mk.

Palautettava ennakkomäärä	1 361 551 099	
Ennakot, joita ei palauteta	<u>36 461</u>	1 361 587 560
Tuloista pidätetty veron ennakko	4 440 900 269	
Ennakkoverolipuilla maksuunpantu veron ennakko ...	12 777 977 606	
Suoritettava veromäärä	4 942 400 554	
Veromäärä, jota ei peritä	<u>152 999</u>	22 161 431 428

Verotettujen lukumäärä oli 201 568 ja veroilmoitusten 264 092. Tarkkailuilmoituksia niiden osalta, jotka eivät olleet antaneet veroilmoitusta, oli 5 101. Tulo- ja omaisuusverotuksesta tehtiin 2 645 määräaikaista valitusta.

Verotusvalmisteluvirasto

Kertomusvuonna toimi varatuomari J. R. E. Westin viraston johtajana sekä varatuomari J. E. Blomkvist apulaisjohtajana.

Valtiovarainministeriö määräsi ylimääräisen verotarkastajan E. Säilän 1. 10. lukien viraston tilapäiseksi apulaisjohtajaksi. Kertomusvuonna perustettuun 41. palkkaluokkaan kuuluvaan apulaissihteerin virkaan nimitettiin varatuomari H. J. Pohjalainen 1. 1. 1954 lukien.

Virastoon perustettiin kertomusvuoden aikana seuraavat uudet tilapäiset toimet: 14 liiketarkkaajan tointa, yksi Hollerith-osaston osastonjohtajan sekä yksi apulaistoimistopäällikön toimi.

Vuoden aikana täytettiin viisi apulaissihteerin, yksi asiainvalvojan apulaisen, kaksi apulaistoimistopäällikön, yksi Hollerith-osaston osastonjohtajan, kaksi osastonjohtajan,

¹⁾ Tulo- ja omaisuusverolain 96 §:n perusteella.

kolme apulaisosastonjohtajan, 11 liiketarkkaajan, kaksi kiinteistötarkkaajan, 15 tarkkaajan, yksi osastonhoitajan sekä 23 kanslia-apulaisen virkaa.

Kertomusvuoden aikana erosi viraston palveluksesta kaksi apulaissihteeriä, yksi asiainvalvojan apulainen, yksi osastonjohtaja, yksi liiketarkkaaja, kaksi kiinteistötarkkaajaa, 11 tarkkaajaa, yksi osastonhoitaja, kaksi toimistoapulaista, 19 kanslia-apulaista sekä yksi vahtimestari.

Virkavapautta nautti kertomusvuoden aikana 175 viranhaltijaa, heistä 161 sairauden perusteella, vaihdellen loma-aika 4 p:stä 305 p:ään.

Kaupungin varoista suoritettiin vuoden aikana palkkaa vakinaisille virkailijoille 24 972 510 mk, tilapäisille virkailijoille 76 505 324 mk ja ylityökorvauksina 6 072 812 mk, kun taas valtion varoista suoritettiin pysyväisille toimenhaltijoille 80 888 766 mk varsinaisina palkkoina ja 7 360 491 mk ylityöstä, tilapäisille apulaisille 14 766 383 mk ja lisätövoiman käyttämisestä yksinomaan valtion verotuksissa 26 788 279 mk. Miesten tuntipalkka oli 170—210 mk ja naisten 128: 57—154: 56 mk.

Virasto sai maaliskuussa käyttöönsä 695 m²:n suuruisen lisähuoneiston Ruotsalaisen Kauppakorkeakoulun uudesta talosta Runeberginkatu 10. Tähän huoneistoon siirrettiin ne osastot, jotka toimittavat liikeyhtymien ja muiden kirjanpitovelvollisten liikkeenharjoittajien verotukset. Tässä yhteydessä siirrettiin myös tarkastusosasto päävirastosta viraston huoneistoon Eduskuntakatu 4:ssä.

Huoneistoista maksettiin vuokraa kaupungin varoista 11 934 012 mk ja valtion varoista 10 691 524 mk. Kertomusvuoden päättyessä oli viraston käytössä kaupungin varoilla ostettua kalustoa 5 720 588 mk:n arvosta ja kirjoitus- ja laskukoneita 2 068 298 mk:n arvosta sekä valtion varoilla hankittua kalustoa 1 821 589 mk:n arvosta ja kirjoitus- ja laskukoneita 4 877 652 mk:n arvosta.

Kunnallistaksoituksista tehtyjen valitusten johdosta lähetettiin 4 066 selitystä lääninhallituksille ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle, kun taasen valtionverotuksista tehtyjen valitusten johdosta lähetettiin 5 311 valtionasiamiehen vastinetta tarkastuslautakunnille ja 358 lausuntoa valtiovarainministeriölle. Sitä paitsi lähetettiin eri virastoille 2 990 kunnallistaksoitusta tahi valtion verotusta koskevaa muuta kirjelmää. Vuoden kuluessa saapui sellaisia kirjelmiä, joissa ei pyydetty lausuntoa, 233 kunnallistaksoitusta koskevaa ja 978 valtionverotuksia koskevaa. Lisäksi eri osastoilta lähetettiin ja niille saapui suuri määrä erilaisia virkakirjeitä.

Kaupunginhallituksen yleisjaoston käsiteltävänä oli 956 kunnallisveroa koskevaa veronpalautusasiaa, joista sellaisia, joissa vero oli poistettu, oli 290 kpl; veroa oli oikaistu tai alennettu, 395 kpl; vero oli pysytetty muuttamatta, 183 kpl sekä veron maksuaika oli pidennetty, 88 kpl.

Kansaneläkemaksua koskevia lyhennysasioita oli kaupunginhallituksen yleisjaoston käsiteltävänä 356 kpl, joista sellaisia, joissa maksu oli poistettu, oli 214 kpl; maksua oli oikaistu, 116 kpl sekä maksu oli pysytetty muuttamatta, 26 kpl.

Asiamiesosaston toiminnasta mainittakoon, että osastolla suoritettuna valmistavan tutkimuksen jälkeen ilmoitettiin rikospoliisille syytteesen asettamista varten 215 henkilöä. Näiden ja aikaisempina vuosina tehtyjen ilmoitusten johdosta vireillepannuissa syytejutuissa tuomittiin kertomusvuoden aikana raastuvan- ja hovioikeudessa 46 henkilöä veronkavalluksesta, 12 rikoslain 36. luvun 5., 10. tai 11. §:ssä tarkoitettua rikoksesta, 102 ennakkoperintää koskevien säännösten rikkomisesta ja 10 muista rikkomuksista. Tuomittu rangaistus oli 4 tapauksessa kuritushuonetta, 11 tapauksessa vankeutta ja muissa tapauksissa sakkoa. Korkein vapausrangaistus oli 1 v. 3 kk kuritushuonetta, sakkorangaistusten vaihdellessa 10:stä 125:teen päiväsakkoon. Tuomittujen sakkojen yhteismäärä oli 2 013 100 mk.

Syytejuttujen yhteydessä tuomittiin vahingonkorvauksia kaupungille 209 046 mk ja valtiolle 12 634 295 mk. Rikosasioiden selvittämistä varten osasto pyysi 37 lausuntoa rikostutkimuskeskukselta. Monissa sellaisissa tapauksissa, joissa osaston suorittamat tutkimukset eivät johtaneet syytteesen, hankittiin verotuksessa varten otettavia tietoja verovelvollisten ilmoittamatta jättämistä tuloista ja varoista. Sitäpaitsi huolehdittiin arvopaperikaupoista suorittamatta jätettyjen leimaverojen perimisestä. Kertomusvuotena esitettiin noin 8 500 leimaverolaskelmaa ollen näin suoritettu leimaverotus 121 232 937 mk. Kaupungin ja valtion verosaamisten valvontaa varten konkurssi-, vuosihaaste-, pakko- ja pesäeroasioissa toimitettiin tarpeelliset tiedot kaupunginhallituksen

asiamiesosastolle 200 tapauksessa sekä valtiovarainministeriölle ja lääninhallitukselle 199 tapauksessa.

Kertomusvuonna toimi virastossa erityinen tarkastusosasto, jonka henkilökunta käsitti 6 virkailijaa. Osasto suoritti tarkastuksen noin 250 toiminimen ja ammatinharjoittajan kohdalta ja teki tämän lisäksi erinäisiin ammatinharjoittajaryhmiin kohdistuvia ym. verotuksen tehostamista tarkoittavia tutkimuksia. Varsinaisissa tarkastuksissa selvitetiin salattuja tuloja n. 150 milj. mk.

Viraston menoista kaupungin osuus päättyi 129 817 979 mk:aan ja valtion osuus 155 615 593 mk:aan. Varsinaisia tuloja virastolla ei ollut muita kuin evankelisluterilaisten seurakuntien taksoitusluettelon kaksoiskappaleesta suorittama 1 080 000 mk:n korvaus, josta puolet tilitettiin suoraan rahatoimistolle ja toinen puoli lääninkonttorille valtion osuutena, sekä toimituskirjojen lunastuksia kaupungille 163 740 mk ja valtiolle 120 685 mk, mitkä määrät niin ikään tilitettiin rahatoimistolle ja lääninkonttorille.

Verotusvalmisteluviraston tarkkailijain kertomus.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1953 menoarvio vahvistettiin valtion puolelta 2. 5. ja vahvisti kaupunginvaltuusto sen myös omalta osaltaan talousarvionsa yhteydessä 17. 12. 1952. Vahvistetussa menoarviossa oli viraston menot arvioitu kaikkiaan 282 749 393 mk:ksi, josta valtion osuus oli 140 877 303 mk ja kunnan osuus 141 872 090 mk. Eroavaisuus valtion ja kunnan osuuksien välillä johtuu siitä, että valtio ja kaupunki suorittavat eräät maksut verotusvalmisteluviraston tilejä rasittamatta, minkä lisäksi kunnan vuokraosuus oli 1.2 milj. mk valtion osuutta suurempi. Kun osa veroviraston tehtävistä kohdistui sellaiseen valtion verotukseen, joiden tehtävien suorittamisesta sopimusta valtion ja kunnan välillä ei ollut tehty, myönsi valtio menoarviossa näitä töitä varten 29 357 360 mk. Tällä rahamäärällä palkattiin mm. tarvittua lisätyövoimaa.

Viraston menoarviossa olevia menomomenteja ei kertomusvuonna tarvinnut ylittää. Säästöä jäi kaupungin osalta 12 123 781 ja valtion osalta 12 049 989 sekä lisäksi valtion erilliseltä momentilta 2 569 081 mk.

Kuukausitilitysten tarkastus toimitettiin heti niiden valmistuttua, jolloin sekä lääninhallitukselle että kaupunginhallitukselle lähetettyihin tili-ilmoituksiin merkittiin asianmukainen tarkastuslausunto.

Talousarvion mukaan oli kunnan osuus yhteisiin menoihin 141 872 090 mk ja valtion osuus 140 877 303 mk, tilinpäätöksen mukaan taas oli kunnan osuus yhteisiin menoihin 129 817 979 mk ja valtion osuus 128 827 314 mk.

Viraston palveluksessa oli kertomusvuonna 62 kaupungin palkkaamaa vakinaista sekä 105 kaupungin ja 297 valtion palkkaamaa tilapäistä viranhaltijaa. Niistä viranhaltijoista, jotka saivat palkkansa osaksi valtion ja osaksi kaupungin varoista, oli vakinaisina 36 sekä tilapäisissä töissä 231.